

TAMMI

Tulirinta

romaani

Erik Edelfeltistä

ANNA
KORTELAINEEN

Anna Kortelainen
TULIRINTA

ROMAANI ERIK EDELFEITISTÄ

TAMMI

HELSINKI

© Anna Kortelainen ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-2069-7
Painettu EU:ssa

Tämä löytyi:

Albert Edelfeltin sisar Annie Edelfelt kopioi vuonna 1910 muistikirjaansa ranskalaisen sanomalehden muistikirjoituksen, jossa kerrotaan hänen veljenpoikansa Erikin (1888–1910) opiskelleen Montpellierin yliopistossa filosofiaa, sosiologiaa ja kokeellista sielutiedettä.

Siinä kaikki.

I

1908, syyslukukausi

Ensin on pienen pieni ruskea talvimuna, vaarattoman näköinen tahra. Siinä on hento väkänen jolla muna saa otteen viiniköynnöksen karheasta pinnasta. Keväällä auringon lämpö herättelee viiniköynnöksen mahlan liikkeelle ja mahlan liikahdus virvoittaa talvimunan. Se havahtuu eloon ja haalistuu meripihkan väriseksi pisaraksi.

Erik laskeutui varovaisin liikkein junasta ja viittilöi kantajaa hakemaan hänen matka-arkkunsa. Koko asema oli peittymässä tunkkaiseen höyryyn. Hän pidätteli hengitystään ettei katku nostaisi yskänpuuskaa rinnasta. Laitureita suojaavat kulmikkaat katokset olivat miniatyyreja Gare du Nordin valtaisasta rautatietempelistä kaukana Pariisissa. Kun hän pujotteli kantajan perässä ulos asemalta, veturinhaju haihtui hänen sieraimistaan, mutta ilma oli edelleen lämmintä ja kosteaa. Takin alla paita takertui selkään ja suola kirveli kainaloissa. Aurinko paistoi häikäisevänä kiekkona kalvenneelta taivaalta. Erik pysähtyi hämmentyneenä vilkkaan kadun laitaan ja huomasi, että pitkäkinttuisen kantaja kiiruhti hakemaan ajuria.

– Non, non, c'est bon, Erik huudahti hänen peräänsä ja kun poika palasi juosten, hän lisäsi hätäisesti: Hôtel Royal.

Poika nyökkäsi ja osoitti parin korttelin päässä olevaa hotellin emalilylttiä. Erik työnsi pojan kouraan toisen kolikon ja astahti kadulle. Kantaja kiljaisi ja tarttui häntä hihasta. Vasemmalta kiisi raitiotievaunu, joka kilkutti viihaisesti kelloa ja kolisteli heidän ohitse.

Erik ei nukkunut silmällistäkään tympeänhajuissa hotelli-huoneessa. Kotona Helsingissä yöt olivat olleet äänettämiä. Vuoristoparantoloissa iltateehen oli aina lisätty jotakin nukkuttavaa. Nyt ympäriltä puuttui tuttu umpio eikä uni tullut. Illalla raitiotievaunun kolina tunkeutui lattian kautta koko kehoon niin että hampaat tärisivät toisiaan vasten. Kadulta kuului kovaäänistä puhetta keskellä yötä. Aamulla viereisen protestanttisen kirkon kellot löivät kallon sisällä asti.

Yhdeksältä Erik otti salkkunsu, vilkaisi hotellihuoneen ovensuuhun niille sijoilleen illalla jäänyttä matka-arkkuun ja avasi oven pimeään käytävään. Hän horjui alakertaan pitkin paksun maton peittämiä portaita, joiden askelmat olivat niin kapeita, että hänen tomuisiin kenkiin ahdetut isokokoiset jalkateränsä lipsuivat jokaiselta ja hän oli vähällä kaatua.

Ulos päästyään hän käveli vastapäiseen puistikkoon. Hän ei tohtinut sytyttää savuketta keskellä katuja. Vaikka ei tämä ollut mikään Aleksanterinkatu. Ilma oli lenseä. Yöllä vuoristosta oli virrannut puhdasta ilmaa joka oli työntänyt tieltään lukemattomien keuhkojen läpi kulkeneen ummehtuneen kosteuden. Erik katseli arvioivasti kadunkulmassa olevaa kahvilaa. Savuke rauhoitti. Se ärsytti sopivasti kuivaa suuta ja herätteli huulet. Valvomisen muisto kaikkosi. Erik poltteli savukkeensa loppuun ja asteli kahvilaan, tilasi kupin mustaa kahvia ja jäi nojaamaan tiskiinkin. Kukaan ei tiennyt, kuka hän oli. Ynseä tarjoilija ei sietänyt häntä silmissään, mutta Erik avasi takkinsa, kiskaisi huivin kaulastaan ja asettui taloksi. Hän kaivoi salkustaan ulko-

maalaisille opiskelijoille tehdyn opaskirjan, joka oli tullut postissa viikkoa ennen hänen lähtöään. Äiti oli kehottanut tutustumaan siihen huolella etukäteen, Erik oli nyökännyt ja työntänyt sen matka-arkkuun.

Hän avasi ohjekirjan kahvitahrojen ja voisarvimurusten väliin ja rypisteli kulmiaan. Ei ollut yksinkertaista olla ulkomaalainen. Kirjanen kertoi, että ulkomaalaisen opiskelijan piti ensin valita majoituksensa sekä ravintolan jossa aikoo tulevina kuukausina ja vuosina nauttia ateriansa. Erik naurahti ääneen ja tarttui kahvikuppiin, jonka pohjalta läikkyi pari lusikallista öljyistä mustaa nestettä. Lisäksi ulkomaalaisen nuorukaisen tuli pääpoliisiasemalla rekisteröityä kaupungissa oleskelevaksi yliopisto-opiskelijaksi.

Erik katseli opaskirjassa lueteltuja, ulkomaalaisille ylioppilaille suositeltuja ruokapaikkoja. Ne kaikki olivat hotelleja. Niitä suositeltiin majoitukseenkin, mutta Erik selasi esiin kohdan, jossa lueteltiin pensionaatteja. Muutamien kohdalla sukunimen edessä oli titteli Madame. Erik alleviivasi ne. Sitten hän tutki hotellista ottamaansa karttaa, joka oli painettu halvalle, rakeiselle paperille. Se hylki painomustetta kuin likaa. Kahden pensionaatin osoitetta hän ei löytänyt kartasta, kaksi oli kovin etäällä. Jäljelle jäi yksi. Sitten hän etsi kartasta kaupungintalon. Hän piirsi kahden osoitteen kohdalle lyijykynäympyrät ja veti hieman vaappuvan viivan kahvilankulmasta pensionaattiin.

Edessä oli pitkä päivä. Kunpa joku voisi tehdä tämän hänen puolestaan, hän ehti ajatella ennen kuin suoristi selkensä. Tuntui jo paljon paremmalta kuin yöllä jolloin epäilykset olivat valuneet hotellihuoneen katosta pitkin päätyseinän kupruilevaa tapettia ja imeytyneet hänen

tyynyensä. Nyt voisi aloittaa alusta. Muukalaisena ja terveenä.

Kahvilasta poistuessaan Erik oli melkeinpä hilpeä. Ilmassa oli hyvä enne. Rautatieaseman edessä oleva puistikko oli nimetty tiedemiehen mukaan, raitiovaunut olivat täynnä ventovieraita ihmisiä, hänestä oli tulossa yliopisto-opiskelija. Kaikki oli mahdollista ja hän suoriutuisi tästä kaikesta yksin, ilman äitiä, ilman isää, ilman nimeä, ilman taustaa.

Erik puristi salkun kainaloonsa ja hypähti mukaan jalkakulkijoiden aamuiseen virtaukseen. Se vei kohti kehäkatua, joka kulki puretun kaupunginmuurin suuntaisesti. Erik nyrpisteli kadunvarren rakennuksille, jotka oli rakennettu samaan turhamaiseen Haussmannin tyyliin kuin Pariisissa. Sitten etualalle ilmestyi torson näköinen torni, Tour de la Babote, vanhan linnoitusmuurin jäännös. Se oli peitetty naurettavilla reklaameilla, jotka esittelivät ranskalaisen aineenvaihdunnan kiertokulun siirappisista aperitiivesta närästäviin digestiiveihin ja veivät rakennukselta arvokkuuden. Kylpylän ovesta purkautui aamukylvyssä käyneitä punakoita vanhoja miehiä. Erik hymyili ja alkoi hyräillä. Hän teki kuten kaikki muutkin ja siirtyi kävelemään keskellä katua, sillä missään ei näkynyt raitiotievaunuja eikä automobiileja. Kiskot kiiltelivät kuin hopeiset verisuonet. Erik käveli niiden välissä ja katseli kauppojen markiisien alla olevia tiskejä, tässä vihannespetejä, tuolla hedelmäkekoja, siellä sanomalehtiä.

Kehäkadun sitkas ylämäki alkoi tuntua askelluksessa. Aurinko poltti ilmanalaa ja katu korvensi kengänpohjia. Rinta tuntui ahtaalta kuin jalkaterien turvotus olisi ulot-

tunut keuhkoihin asti. Erik veti ylioppilaslakini lippaa silmiensä suojaksi. Tämä aurinko haalistaisi ne lakissa olevat tahrat joita äidin piika ei ollut saanut puhdistettua.

Katu näytti kanavalta, jonka partailla kohosi matalia, kelluvia, kuutioiksi louhittuja, ikkunoiden puhkomia kivilohkareita. Kuumuus sirisi kivimuurien ytimissä asti. Erikistä tuntui kuin hän olisi nähnyt unta. Rakennukset väistyivät ja edessä laajeni aukio. Sen takana ylhäällä oikealla, jyrkeän vallihautasillan toisessa päässä kohosi kermanvaalea riemukaari, vasemmalla puolella taasen huimaavan korkea valurautaristi. Erik siristeli vastavaloon ja tunsu kävelleensä näkyyn, joka oli samanaikaisesti epätodellinen ja hämärästi tuttu. Ristiinnaulittu riippui lyijynraskaana, raajat venyneinä, pää painuksissa. Kylkiluut kohosivat terävästi kuperina ja äärimmilleen pullistuneina, kuin kehossa ei olisi enää mitään muuta toimivaa kuin kamppailevat keuhkot ja niiden alla sammuva sydän. Erik käänsi inhoten katseensa pois ja tarkasteli karttaa. Sitten hän kiiruhti krusifiksin takaa poikkikadulle, joka kulki korkean puistoterassin reunaan. Kivimuurin takaa leyhyi nenään kukkien metisyyttä. Kaskaiden raskas junnaava ääni säräsi korvissa.

Matalien rakennusten ja terassin pengermuurin välissä oli varjoisaa ja Erik joutui hetken aikaa räpyttelemään. Askelellus katkesi. Silmissä tanssi vihreitä ja punaisia planeettoja. Erik kuiskasi nopeasti itselleen, että kyseessä ei ollut kuumekohtauksen ensioire vaan aivan normaali aistireaktio, kun häikäisy vaihtuu hämäärään. Hän tuiskahti itseksensä, nosti leukansa pystyyn ja alkoi harppoa eteenpäin.

Puistoa kohden ylämäkeen ponnistava poikkikatu löytyi vaivatta, samoin heti kadun alkupäässä rakennuksen

seinässä emalikylytissä oleva numero kolme. Hän seisahtui epäröiden talon eteen. Se oli kolmikerroksinen hiekkakivirakennus, jonka ylempien kerrosten ikkunoiden edessä oli sirot valurautakaiteet. Ovessa ei ollut nimeä, mutta sen sivussa roikkui vedin kuin mukavuuslaitoksessa. Erik kiskaisi varovasti. Jossakin rakennuksen uumenissa soi kello ja oven takaa kuului askelten kipakka kopina. Ovi avautui ja Erikiä tarkasteli epäluuloisen näköinen keski-ikäinen nainen, harmaanmustankirjavat hiukset jättikokoisen hilkan peitossa, laiha jäntevä olemus, jalassa kauniisti maalatut punavoittoiset puukengät. Erik takelteli ja esitti asiansa. *Non*, nainen sanoi kesken Erikin hapuilevan selostuksen ja ravisti päätään. Sitten hän katsoi Erikiä päästä jalkoihin. *Si*. Nainen muttristi huuliaan. Päätös oli vaikea tehdä.

– Vous avez une lettre de recommandation, monsieur? hän kysyi.

Erik ravisteli päätään, ei, hänellä ei ollut suosituskirjettä mutta hän maksaisi puoli vuotta etukäteen.

– Ah bon, nainen ilahtui.

Hän pyörähti kannoillaan ja katosi ovea suojaavan verhon taa. Erik epäröi, miten hänen tuli nyt toimia, kunnes sisältä kuului ärtynyt komento. Hyvä on, sisälle siis, Erik tuumi ja astui madame Testardin pensionaattiin.

Huone oli toisessa kerroksessa pihan puolella, ahdas ja niin matala, että Erikin oli varottava päälakeaan katto-tuolien kohdalla. Tummaksi pinttyneet kattotuolit olivat jotakin tiivistä veistoksellista puuta, jonka pinnassa ei näkynyt piilukirveen hipaisuakaan. Lattia vietti ulkoseinään niin että Erik horjahti pysähtyessään keskelle huonetta. Kuin seisoi avomerellä seilaavan laivan pienessä kajuu-

tassa, hän tuumi. Lattialaudat olivat kuluneet ja kovat syyt nousseet pintaan. Vuode oli korkea ja kapoinen, seinällä pääpuolella jökötti riutunut krusifiksi. Nurkassa seisoivat muhkea vaatekomero ja pihan puolen ikkunan edessä siro kirjoituspöytä, asetettu siihen kuin nuoren neidon kirjeenvaihtotuokioita ajatellen. Rouva lähti hakemaan vieraskirjaansa ja Erik istahti pöydän ääreen. Ikkunan takana oli jokin ikivihanta, tuuheaa havupuu, jonka nimeä Erik ei tiennyt sen paremmin ranskaksi kuin ruotsiksikaan. Sen takana ilmassa lepatteli putipuhtaita pyykkejä joiden läpi erottui vastapäisiä vaaleita julkisivuja.

Erik nojasi pöytään ja puraisi kieleensä. Hän kaiveli taskuunsa, löysi hotellin visiittikortin, taitteli sen ja asetteli kirjoituspöydän taimmaisen jalan alle. Sitten hän koetteli pöytää kädellään ja katseli miten avopäinen piika otti pyykkejä narulta. Niiden taakse näki nyt esteettä. Korttelin rakennukset kiemurtelivat kadunmyötäisinä kuin eroosion-syömät, kiviset harjut tai ravinneköyhästä maasta pullistuvat puunjuuret. Muurien takana näkyi lisää kituliaita tummanpuhuvia havupuita. Kattotiilet suojelivat auringon-paasteessa kyykisteleviä taloja ja jatkoivat sitä kovettavaa paistumista joka joskus kauan sitten oli alkanut tiilentekijän uunissa.

Madame Testard ilmestyi ovelle ja lopetteli lausetta jonka oli kuuluvasti aloittanut jo portaissa. Erik nyökkäili. Hän kirjoitti nimensä lomakkeisiin ja vieraskirjaan. Madame katseli hänen nimeään arvelevan näköisenä.

- Cela se prononce comment, monsieur?
- E-del-felt, Erik sanoi, – ce n'est pas difficile.
- On dirait un allemand, rouva sanoi yrmeästi.

– Non, finlandais, madame.

Rouva toisteli kansallisuutta kuin se olisi jokin vaikeasti hahmottuva kompa.

– Un petit accent parisien, rouva hymähti ja se tuntui hyvittäväen epäilyn uuden vieraan saksalaisuudesta.

Sitten madame vetäisi kasvoilleen nopean, virallisen hymyntapaisen ja ilmoitti että illallinen olisi kello kahdeksalta. Erik ryhtyi selittämään, että kävisi ensin kaupungintalossa ja sitten hotellissa hakemassa matka-arkkunsa, mutta rouva oli jo mennyt. Erik kääntyi kohti ikkunaa, pidätteli naurunpurskahdusta ja mutisi: Minä rakastan häntä ja hän rakastaa minua. Sitten hän kurottaui vuoteen ylle ja irrotti krusifiksin naulasta, joka oli lyöty syvälle seinään. Seinään jäi ristinmuotoinen kalpea alue, jota lika reunusti. Erikin kengänkärki osui johonkin kolisevaan vuoteen alla. Yöastia. Sen kylkeen oli kirjoitettu jotakin paksulla mustalla maalilla. Erik kumartui ja luki: Madame Testard. Hän naurahti, potkaisi yöastian takaisin paikalleen ja heitti ristin vaatekomeron hattuhyllylle, niin pitkälle että se kolahti peräseinään.

Erik palasi vuoteen luo, potkaisi pölyiset kengät jalastaan, paineli kädellä matrassia ja laskeutui varovasti makuulle. Matkan työläiden ja hälyisien vaiheiden jälkeen huone oli viimeinkin autio ja äänetön paikka. Erik sulki silmänsä ja puhalsi keuhkot tyhjiksi. Vatsa murahti vaativasti. Hikiset jalkaterät alkoivat tuntua hetki hetkeltä kylmemmiltä, melkein vilutti.

Äkkiä Erik muisti, miten oli nostellut märkiä jalkojaan ja ollut vähällä kaatua kiskojen väliin. Pienetkin liikahdukset olivat uhanneet tasapainoa vaikkei hän ollut päihtynyt.

Leukaperät olivat tutisseet ja Erik oli pelännyt näyttävänsä vauhkolta. Öljylyhty hänen kädessään oli keinunut ja heilutellut sohjoista maankamaraa kuin ristiaallokossa. Erik oli vilkaissut muita ja nähnyt vain vaaleita yksityiskoh-
tia, jämeriä leuankärkiä ja tiukkoja nyrkkejä. Erik ei ollut varma, kenellä tuliase oli, sillä vielä hetkeä aiemmin se oli kiertänyt kädestä käteen kun kaikki olivat halunneet kos-
kea ja ihailla sitä. Kohta ase laukeaisi.

Erik huudahti ääneen, avasi silmänsä ja hypähti istual-
leen. Hän katseli säikkynä ympärilleen ja maisteli kuivaa
suutaan. Ehkä uni oli hetkeksi yllättänyt. Paitsi tottahan
se oli ollut.

Kaupungintalo oli vaikea löytää. Harhailun jälkeen se pal-
jastui oikeuspalatsin takana olevaksi anteeksipyytävän
näköiseksi rakennukseksi. Sivuseiniin kiinnitettyine kir-
kuvine reklaameineen rakennus oli kurinpitopalatsiksi
halpa. Edessä olevan puistikon oksat oli armotta typistet-
ty. Pikkulapset leikkivät puistikossa askeettisiin työasuihin
pukeutuneiden hoitajattariensa valvonnassa. Lasten äänet
vihloivat korvia.

Erik pujahti ovesta sisään ja kulki pitkään etsimässä
oikeaa kansliaa. Väliovet olivat ilmanvaihdon takia selko-
selällään ja kunkin konttorin nimeä oli kurkisteltava ovien
takaa. Viimein hänet ohjattiin kyllästyneillä kädenhuitai-
suilla oikean kirjoituspöydän ääreen, jossa virkeännäköi-
nen, univormuun sonnustautunut nuorehko virkailija otti
vastaan hänen passinsa. Pöydällä oli kellastunut pahvikylt-

ti, jossa luki *Secrétariat général de la police*. Erik täytti viitenä kappaleena lomakkeen, johon hän kirjoitti nimensä, syntymäaikansa, kansallisuutensa, isänsä nimen ja osoitteensa Helsingissä. Lomakkeen alalaidan riveille hän raportoi huolellisesti asuvansa madame Testardin luona osoitteessa 3, rue Auguste-Comte ja nauttivansa päivittäiset ateriansa siellä. Lisäksi hän totesi olevansa oikeutettu opiskelemaan paikallisessa yliopistossa sekä olevansa taloudellisesti itsenäinen. Viimeksi mainittu oli karkea valhe, Erik ajatteli, äidin valvova katse nousi mieleen, ja hän sulki silmänsä hetkeksi. Vielä runsas vuosi ja sitten hän saavuttaisi täysi-ikäisyyden ja voisi käyttää isän perintövaroja. Lopuksi hän vakuutti antamiensa tietojen totuudellisuuden kunniansa ja omantuntonsa kautta, allekirjoitti pyöreästi ja pystysti ja ojensi lomakkeen virkailijalle. Tämä lisäsi Helsingfors-sanalle suurin kirjaimin ”La Russie”, raapaisi oman lennokkaanteellisen allekirjoituksensa ja paukautti monta leimaa päälle.

– *Maintenant vous êtes un Montpelliérain*, monsieur, mies sanoi myhäillen ja ojensi yhden hiilikopioista todisteeksi Erikille.

Erik naurahti epäuskoisesti ja katsahti virkailijaan. Mies hymyili omalle sutkaukselleen, jonka hän epäilemättä lausahti jokaiselle pöytänsä ääreen päätyneelle ulkomalaiselle.

Diakonissalaitoksen lääkäri oli viittonut hänet istumaan, kun hän oli saanut paidan päälleen vaaleansinisen sermin

takana. Mies nyökki päällään sekä eteen että sivulle ja hypisteli stetoskooppiin. Oli vaikea päätellä, olivatko uutiset hyviä vai huonoja. Erik veti ilmaa keuhkoihinsa ja kiskoi hartiat taaksepäin näyttääkseen terveemmältä ja ryhdikkäämmältä. Ei ole oikein, että joutuu odottamaan elämänsä arviota ja tuomiota lääkärin suusta. Kaiken sen jälkeen mitä on saanut aikaiseksi ja nähnyt omin silmin.

– Nuorimies, epäilenpä että te ette ole noudattanut ohjeitani rauhallisesta toipilaselämästä.

Äiti oli varmaankin kannellut lääkärille. Hän vetosi näihin ikäisiinsä lääkäreihin ja haki heistä isällistä auktoriteettia pojalleen. Äiti ei kuitenkaan ollut voinut kertoa lääkärille, missä poika vietti iltansa. Eihän äiti tiennyt, sillä Erik vetosi aina vaitiolovelvollisuuteensa.

Äiti oli pyrkinyt mukaan lääkärin vastaanotolle, mutta Erik oli mennyt yksin. Äiti oli jäänyt avuttomana istumaan piian seuraan keittiöön odottamaan uutisia.

Lääkäri sipaisi stetoskooppiin.

– Mutta on sanottava, että keuhkonne ovat periaatteessa paljon paremmassa kunnossa kuin vielä puolisen vuotta sitten. Se on varsin yllättävää, mutta sellainen tuo sairaus on. Yhtäkkiä se saattaa hellittää ja jättää uhrinsa viimeinkin rauhaan. Ehkä teillä on lujempi konstituutio kuin aavistimmekaan.

Erik jäykistyi ja tunsu silmiensä kostuvan.

– Silti painotan teille, nuorimies, kaikki on edelleen mahdollista. Siksi ehdotan teille että keuhkojenne täydellisen paranemisen edistämiseksi matkustatte johonkin edulliseen ilmanalaan. Tiedän, että olette aiemmin olleet äitinne kanssa parantolassa Zürichissä, mutta en tarkoita

sellaista matkaa. Nyt olette aivan toisessa kunnossa kuin silloin. Älkää enää matkustako maataksenne peitteen alla sanatoriumin verannalla. Matkustakaa opiskelemaan johonkin vuoriston tai meren läheisyyteen. Ympäristönvaihdos. Aurinkoa ja opintoja, niitä teille vahvasti suosittelen.

Erik tuijotti lääkäriä. Hän ei saanut otetta tuntemuksistaan. Tuntui epätodelliselta ja epävarmalta. Äiti olisi osannut heti reagoida suuntaan tai toiseen. Vai olisiko äitikään osannut? Lääkärin antama vapauttava tuomio tuskin olisi äidin mieleen, sillä hän ei haluaisi päästää Erikiä luotaan. Tai ehkä sittenkin päästäisi. Äidillä oli nykyään lounasseuraa ja iltaohjelmaa, jonne hän kiiruhti pitkän valmistautumisen ja laittautumisen jälkeen. Lähtiessään hän ei edes muistanut antaa ohjeita, joita oli parin vuoden ajan toistellut, kaulaliina, villasukat, tunnin välein kuppi kuumaa hopeateetä. Hän vain poistui eikä vilkaissutkaan taakseen.

Berta- ja Annie-tätien närkästykseksi äiti oli luopunut raskaimmasta leskenasustaan. Vielä talvella hänen surupukuunsa oli kuulunut nenänkärkeen saakka ulottunut harso, jota tunkkainen musta kangas oli peittänyt selän puolella. Keväällä äiti siirtyi käyttämään hatun takalaitaan kiinnitettyä pientä laahusmaista huntua joka peitti vain hiukset. Edes täyspitkän hunnun ei ollut tarkoitus kertoa, että äiti oli kuulunut niihin harvalukuisiin jotka olivat sinutelleet herra Edelfeltiä ja jopa puhutelleet häntä lempinimellä. Sen sijaan huntu muistutti ympäristöä isän asemasta, hänen aatellisesta sukunimestään ja tittelistään *Commandeur de la Légion d'honneur*. Talvikuukausina äiti oli piiloutunut halukkaasti hunnun alle, mutta nyt hän katseli esteettä ympärilleen ja peitti hiuksensa itsetietoisen kokeitisti.

Äidin kiireiden ansiosta Erik oli pystynyt viipymään omissa iltamenoissaan eikä äiti muistanut kysellä hänen peräänsä. Ehkä äiti päästäisi hänet lähtemään.

– Kenties teidän vaikein nuoruutenne on nyt ohi. Ehkä olette miehistynyt viimeisen parin vuoden aikana ja olette voittanut sairautenne. Jotain te olette tehnyt oikein.

Erikin mieleen välähti tukala muistikuva menneestä talvesta ja rannattoman pitkäveteisistä kuukausista parantolassa. Sen takana väijyi muisto sairauden ensimmäisistä viikoista, ensimmäisestä sairaasta kesästä, kuukautta ennen isän kuolemaa. Muisto isästä jota hän oli päivästä toiseen odottanut sairasvuoteensa vierelle, sille käsinojalliselle tuolille jonka hän oli siihen erikseen isälle pyytänyt. Vihlaus tuntui kaikkialla ja Erik etsi sävähtäen kivuttomampia ajatuksia, paluuta parantolasta Suomeen ja alkanutta suvea, vahvaa ja kykeneväistä tunnetta koko kehossa. Mutta ovikellon helähdys oli joka kerta hätkäyttänyt. Pelko oli nöyryyttävää. Ja turhaa. Ei heidän osoitteestaan ketään haettaisi. Ei toipilasta, ei hänen sukunimellään.

– Ei nuorellemiehelle ole pahitteeksi irrottautua äidistään, eikö totta? Se karaisee teitä. Kyllä äitinne selviää hyvin, vaikka lähtisitte maailmalle.

Erik painoi päänsä ärtyneenä. Jollei puhuttu hänen isästään, niin sitten hänen äidistään. Kun hän oli vielä koulu-poika, äidin tuttavat ja kaikenmoiset ihmiset, jotka aina tiesivät kenen poika hän oli, kysyivät häneltä ensimmäiseksi, missä isä paraikaa oli. Aina oli vastattava: Pariisissa. Siitä alkoi päivittely ja otattelu. Niin menestynyt, niin kaukana, perhe aina Suomessa. Pariisissa elämä oli tois-

ta, lausahdettiin ja sen päälle tietäviä, julkeita vilkaisuja muihin aikuisiin. Sitten kiiruhdettiin mainitsemaan sanat ”patriootti, suuri patriootti”. ”Suuri mestari, nero”, lisättiin viereltä. Lapsen pyöreän pään yli sai vihjailla kun samaan hengenvetoon ylisti. Helsinki.

Lyseolaisena Erik lähti usein äidin seuralaiseksi, koska tämä ei halunnut jatkuvasti mennä yksin. Elävän leski. Äidiltäkin kyseltiin isän menemisistä ja tulemisista. ”Kelpo kavaljeerihan Erikistä on kasvanut”, ja mieleviä katseita äitiin. Aviomies aina menossa mutta ainoa poika paikkaa hyvin. Äidin poika, saattoi joku täti livauttaa myrkyllisen imelästi. Äidin kämmen lepäsi Erikin laihalla käsivarrella ja sitten hän puristi sitä lempeästi.

Erik lähti Diakonissalaitokselta tyynenä ja päättäväisenä. Tässä se oli, pääsylippu, pakotie. Oli turha jäädä odottamaan patrullia oven taakse, turha luulla olosuhteiden paranevan, maailman muuttuvan jollei sitä itse muuta. Tuhlata elämäänsä enää yhtään enempää. Kotona äiti kiiruhti häntä vastaan eteisaulaan, kasvot tuskallisen kysymyksen vääristämisenä. Erik kertoi hyvät uutiset ja lääkärin kehotuksen, ja ristiriitaiset tunteet taistelivat äidin väsyneillä kasvoilla. Erik olisi halunnut sanoa äidille, että vaikka hän aikoi noudattaa lääkärin neuvoa, hän oli äidin puolella, oli aina ollut. Hän olisi halunnut sanoa, että äiti olisi ansainnut parempaa, rakastavan aviomiehen ja terveen pojan. Isä ei ollut koskaan hyvittänyt tekojaan tai tekemättä jättämisiään, ei ollut edes yrittänyt. Olisiko äiti nyt viimein tyytyväinen kun poika oli tervehtymäisillään? Varsinkin kun se maalaisherra haki äidin iltaisin ja äiti lähti halukkaasti hänen matkaansa. Ei posket palaen kiihtymyksestä, ei nuoren

Tämä on totta: 21-vuotias kokeellisen sielutieteen opiskelija Erik Edelfelt menehtyi keuhkotuberkuloosiin Etelä-Ranskassa.

Hän oli taidemaalari Albert Edelfeltin ainut avioliitossa syntynyt poika, sukunsa viimeinen. Hänen elämästään on säilynyt muutamia johtolankoja, jotka paljastavat, että Erik vei hautaan suuria salaisuuksia.

Tulirinta on romaani lahjakkaasta ja ristiriitojen repimästä Erikistä, joka etsii tieteestä välinettä maailman parantamiseen ja helpotusta kantamaansa syllisyteen.

Anna Kortelainen vie tarkkanäköisessä ja aistivoimaisessa teoksessaan lukijan keskelle 1900-luvun alun Eurooppaa. Aikakauden kuohut tempaavat aatelisnuorukaisen keskelle dramaattisia tapahtumia, jotka muuttavat hänen elämänsä.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-2069-7